

IWB3Rบุรี ต้นแบบมือองวัตมบนธรรม

ต้นแบบสุข...**ภาวะ: ตั้ง**

ผลการศึกษามากมายในต่างประเทศบ่งชี้ว่าการสร้างพื้นที่ที่มีสุขภาวะที่ดี จะช่วยทำให้คนในชุมชนมีสุขภาวะที่ดี และการมีพื้นที่สุขภาวะที่ดีสามารถทำให้ลดโรคความเสี่ยงได้ถึง 25%

รศ.ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ ผู้อำนวยการสำนักนรณรงค์สื่อสารสังคม สสส. กล่าวถึงสถานการณ์สุขภาพของคนไทยในระหว่างการเล่นนาฬิกาการเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาพื้นที่สุขภาวะชุมชน ซึ่งจัดโดย สถาบันอาศรมศิลป์ ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ว่า ปัจจุบันพบว่าคนไทยมีปัญหาด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น โดยร้อยละ 40 กว่าของคนไทยมีภาวะเหนื่อยง่ายหรือการขยับร่างกายต่ำมาก ซึ่ง สสส.จึงเชื่อว่าพื้นที่สุขภาวะจะเป็นคำตอบของการแก้ปัญหาเรื่องนี้ จึงได้เริ่มส่งเสริมผลักดันการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างสุขภาพะชุมชนขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งปีนี้ สสส.ได้ดำเนินการโครงการพัฒนาพื้นที่สุขภาวะมาเป็นปีที่ 6 แล้ว และจากการดำเนินการ ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาพื้นที่สุขภาวะมาโดยตลอด เช่นเดียวกับในครั้งนี้ที่ได้มีการนำพื้นที่ต้นแบบ 4 แห่ง ได้แก่ โครงการย่านจันทน์บางกอก โครงการส่งเสริมสุขภาพะ (พื้นที่สร้างสรรค์) ชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา การพัฒนาพื้นที่สุขภาวะเพื่อการมีชีวิตที่ดีที่สร้างสรรค์ เขตเทศบาลเมืองโพธาราม จ.ราชบุรี และโครงการเสริมสร้างสุขภาพะเพื่อสร้างรูปธรรมของพื้นที่สร้างสรรค์ Healthy Space (จ.เพชรบุรี) มาร่วมเปิดประสบการณ์ในการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน

สำรวจ “คุณภาพเมืองเพชร”

สำหรับโครงการแรกที่มีการนำเสนอในเวทีครั้งนี้ คือ **โครงการเสริมสร้างสุขภาพะเพื่อสร้างรูปธรรมของพื้นที่สร้างสรรค์ Healthy**

เพชรบุรี ต้นแบบสุขภาพ

รศ.ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์

Space (จ.เพชรบุรี)

เนื่องจาก “เพชรบุรี” เป็นจังหวัดที่มีต้นทุนทางศิลปะวัฒนธรรมสูง ด้วยความเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ สสส. และ สถาบันอาศรมศิลป์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ของ สสส. ได้ลงมือดำเนินโครงการที่เพชรบุรี ขับเคลื่อนในด้านพื้นที่วัฒนธรรมในชุมชน “เบื้องต้น จากการเข้าไปพูดคุยกับคนในพื้นที่เพื่อสำรวจความต้องการ ทำให้ได้พบว่าที่นี่ไม่ได้โดดเด่นเฉพาะด้านศิลปะวัฒนธรรม แต่มีภูมิปัญญาและวิถีชีวิตที่น่าสนใจที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัย

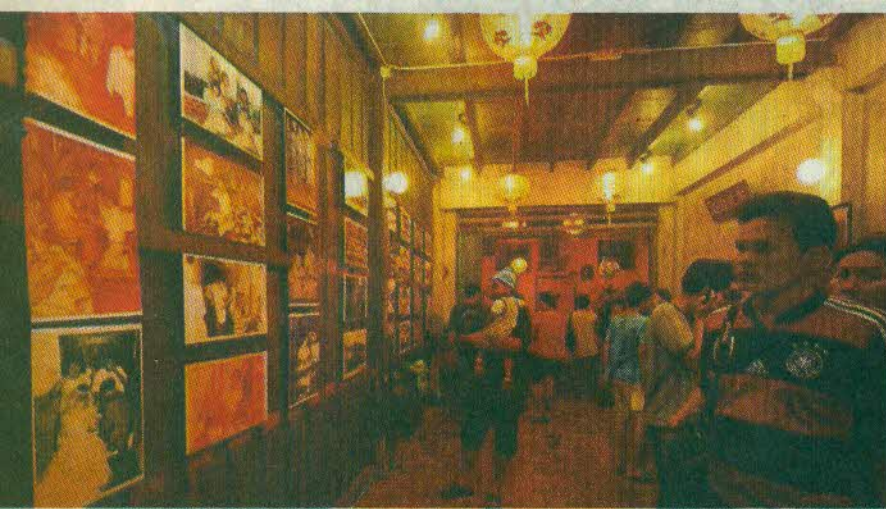
อยุธยาตอนปลาย”

อิสริยา ปุณโณปถัมภ์ สถาปนิกชุมชนสถาบันอาศรมศิลป์ เล่าถึงผลจากการเข้าไปศึกษาพื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรี พร้อมกล่าวต่อว่าความเป็นเมืองเก่าทางวัฒนธรรม ทำให้ สสส. และสถาบันอาศรมศิลป์ ในฐานะภาคีเชิงยุทธศาสตร์ของ สสส. มองเห็นว่า เพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพเป็นพื้นที่ต้นแบบที่สร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมชุมชน จึงได้เริ่มดำเนินการเข้าไปศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพและร่วมวางแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนในพื้นที่เขตเมืองเก่าเพชรบุรี ผ่านโครงการเสริมสร้างสุขภาพะเพื่อสร้างรูปธรรมของพื้นที่สร้างสรรค์ Healthy Space (จ.เพชรบุรี) มาตั้งแต่ปี 2555

โดยได้นำเรื่องประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของเพชรบุรีที่มีอยู่มากมาย และนำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคมชุมชนเพชรบุรีในปัจจุบัน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม และส่งเสริมให้เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมหรือพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเรียนรู้วิถีชุมชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจิตสำนึกชุมชนของคนในพื้นที่

จุดประกายด้วยสื่อสร้างสรรค์เยาวชน

ซึ่งด้วยลักษณะพื้นที่ที่มีแม่น้ำไหลผ่านกลางเมือง จึงทำให้พื้นที่นาร่องที่เข้าไปดำเนินโครงการเป็นพื้นที่ชุมชนริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรีสองด้าน คือ

หน้าบ้าน และนำมารดกวัฒนธรรมชุมชนจากอดีต เช่น หนังใหญ่ มาสร้างเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชนกลับมาอีกครั้ง”

ซึ่งจากความสัมพันธ์คนในพื้นที่สองฝั่งที่มีการเชื่อมโยง ได้เกิดเป็นความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง แต่เดิมทีเริ่มมีการพบปะสังสรรค์กันน้อย ปัจจุบันมีการเชื่อมสะพานระหว่างสองชุมชน และปักกรยังได้นำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่วัฒนธรรมมาเป็นกลไกที่ช่วยสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ของคนในชุมชนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม และสิ่งที่ตนเองมีอยู่ในชุมชนอีกด้วย

“ถ่ายของเขามา” ขับเคลื่อนด้วยตัวเอง

จากความร่วมมือกันต่อมาได้ถูกต่อยอดให้ชุมชนมีโอกาสขับเคลื่อนกิจกรรมด้วยตัวเอง ซึ่งได้

บุรี ต้นแบบเมืองวัฒนธรรม

ต้นแบบสุข...ภาวะ ดีจัง

อยุธยาตอนปลาย”

อิสริยา ปุณโณปถัมภ์ สถาปนิกชุมชนสถาบันอาศรมศิลป์ เล่าถึงผลจากการเข้าไปศึกษาพื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรี พร้อมกล่าวต่อว่าความเป็นเมืองเก่าทางวัฒนธรรม ทำให้ สสส. และสถาบันอาศรมศิลป์ ในฐานะภาคีเชิงยุทธศาสตร์ของ สสส. มองเห็นว่า เพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพเป็นพื้นที่ต้นแบบที่สร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมชุมชน จึงได้เริ่มดำเนินการเข้าไปศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพ และร่วมวางแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกับชุมชนในพื้นที่เขตเมืองเก่าเพชรบุรี ผ่านโครงการเสริมสร้างสุขภาวะเพื่อสร้างรูปธรรมของพื้นที่สร้างสรรค์ Healthy Space (จ.เพชรบุรี) มาตั้งแต่ปี 2555

โดยได้นำเรื่องประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของเพชรบุรีที่มีอยู่มากมาย และนำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคมชุมชนเพชรบุรีในปัจจุบัน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม และส่งเสริมให้เป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมหรือพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเรียนรู้วิถีชุมชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจิตสำนึกชุมชนของคนในพื้นที่

จุดประกายด้วยสื่อสร้างสรรค์เยาวชน

ซึ่งด้วยลักษณะพื้นที่ที่มีแม่น้ำไหลผ่านกลางเมือง จึงทำให้พื้นที่น้ำร่องที่เข้าไปดำเนินโครงการเป็นพื้นที่ชุมชนริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรีสองด้าน คือ

พื้นที่ที่ชุมชนชาวกระแซงกับพื้นที่ตลาดริมน้ำ ซึ่งในด้านการงานสถาบันอาศรมศิลป์ได้ดำเนินการ 4 ประเด็นหลัก คือการสร้างเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนโครงการ การสื่อสารคุณค่าของเมืองเพชร การสร้างกลุ่มกิจกรรมเยาวชนที่สนใจเรื่องเมือง และกระบวนการออกแบบพื้นที่สร้างสรรค์อย่างมีส่วนร่วม โดยเริ่มจากกิจกรรมและการดำเนินการโครงการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในพื้นที่จัดทำสื่อสร้างสรรค์ต่างๆ มากมายกว่า 17 ชุด ขณะเดียวกัน การดำเนินการออกแบบพื้นที่ มีการสำรวจความคิดเห็นการพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนทั้งสองฝั่งแม่น้ำร่วมจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชนที่ศาลา และพื้นที่ฟูและออกแบบพื้นที่พักผ่อนริมน้ำให้กลับมาอีกครั้ง

“สร้างกิจกรรม” สร้างกลไกการมีส่วนร่วม

ในระยะแรก โครงการพบปัญหาไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน ซึ่ง **ปักกร จรรย์ยศ** ในฐานะแกนนำชุมชนคลองกระแซง จึงมีแนวคิดจัดกิจกรรมชุมชนขึ้นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมให้คนในพื้นที่ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้กลายเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ช่วยเกิดความร่วมมือเป็นอย่างดี

“แทนที่การเดินเข้าไปเคาะประตูเชิญชวนแต่ละบ้าน ได้เปลี่ยนเป็นการจัดกิจกรรมในชุมชน ชื่อ **“กิจกรรมชมตลาดย่านเก่า เล่าเรื่องถนนวัฒนธรรม”** ซึ่งเราชักชวนทุกคนมาร่วมทำโคมไฟ

กลายเป็นที่มาของกิจกรรม “ลอยกระทงอินดี้ เซลล์ฟูลสตาร์ เช็คอิน” การจัดประเพณีงานลอยกระทงที่เป็นทางเลือกใหม่ให้นักท่องเที่ยว

“เราหาจุดสนใจใหม่ของการจัดงานโดยไม่ประกวดกระทง แต่เราจัดการประกวดแบ็คดรอปถ่ายภาพ โดยชวนนักเรียนศิลปะและภาคีในชุมชนมาช่วยออกแบบกระทง” ซึ่งไม่เพียงได้ความแปลกใหม่ แต่ยังช่วยดึงเป้าหมายที่เป็นเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกลับมาในชุมชนเราด้วย”

ปักกร เปิดเผยว่าความสำเร็จของการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวนี้ ยังเกิดจากการนำประโยชน์ด้านโซเซียลเน็ตเวิร์กมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการของคณะทำงาน โดยมีการตั้งเพจเฟซบุ๊กเพื่อใช้สื่อสาร พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน การประชุมผ่านทางไลน์กลุ่ม เป็นต้น

ผลจากการใช้กิจกรรมสื่อสารสร้างสรรค์และการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมมาเป็นกลไกในการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการกว่า 3 ปี ส่งผลให้คนในพื้นที่ลุกขึ้นมาช่วยกันพัฒนา ตลอดจนมีบทบาทในการร่วมฟื้นฟูพื้นที่เพื่อให้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดการขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ย่านวัดเกาะ ชุมชนเก่าแก่วัดน้ำใจกลางเมืองเพชร ถือเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จของการขยายอาณาจักรพื้นที่สุขภาวะใน จ.เพชรบุรี ให้ยังขยายวงกว้างออกไปอีก